

Informaatiotutkimuksen päivät 2014
6. - 7. marraskuuta, Oulun yliopisto, Oulu

ABSTRAKTI

Timo Turja

Kansanedustajien tärkeimmät kirjat

Yhteystiedot: Timo Turja, Eduskunnan kirjasto, timo.turja@eduskunta.fi

Suuret suomalaiset poliittiset liikkeet aloittivat toimintansa 1900-luvun alussa sivistysliikkeinä. Kirjojen kirjoittaminen, lukeminen ja kustantaminen olivat tärkeätä poliittista toimintaa. Puolueet omistivat omat kirjapainonsa ja kirjakauppansa, jopa kirjastonsa. Kirjoilla on ollut tärkeä merkitys suomalaisessa poliittisessa kulttuurissa, mikä edelleen tulee ilmi mm. siinä, että eduskunnan täysistunnoissa niihin viitataan huomattavasti enemmän kuin televisio-ohjelmiin, kuten esimerkiksi Iso-Britannian alahuoneessa tapahtuu.

Tutkimukseni käsittelee kirjojen käyttöä eduskunnassa ja erityisesti täysistuntoretoriikassa. Kansanedustajat viittaavat kirjoihin todisteina ja perusteluina omille poliittisille näkemyksilleen tai niistä etsitään poliittista tilannetta kuvaavia kertomuksia ja kielikuvia. Kirjoja voidaan käyttää myös taktisesti. Kansanedustajat ovat usein lukeneet ääneen kirjoja täysistunnoissa hidastaakseen eduskuntakäsittelyä. Kirjat ovat olleet mukana myös kansanedustajien poliittisissa performansseissa.

Tutkimukseni on politiikan tutkimusta, mutta se avaa näkökulman myös kirjahistoriaan ja informaatiotutkimukseen. Informaatiotutkija Patrick Wilsonin teoria kognitiivista auktoriteetista kuvaa mielestäni erinomaisesti kansanedustajien tapaa käyttää kirjoja. Wilsonin mukaan ihmisten tieto ulkoisesta maailmasta perustuu hyvin pitkälle siihen, mitä he lukevat tai kuulevat muilta ihmisiltä. Jokaisella ihmisellä on omat kognitiiviset auktoriteettinsa, joiden tietoon hän luottaa muita enemmän. Näitä kognitiivisia auktoriteetteja ovat esimerkiksi tieteen kaltaiset instituutiot tai yksittäiset asiantuntijat ja näiden kirjoittamat kirjat ja tutkimukset. Eduskuntakeskusteluissa kansanedustajat usein vetoavat kirjoihin kognitiivisina auktoriteetteina.

Aineistonani ovat eduskuntaistuntojen pöytäkirjat aina maamme itsenäistymisestä lähtien. Olen systemaattisesti kerännyt kirjoihin tehtyjä viittauksia, jotka eräällä tavalla paljastavat suomalaisen politiikan kirjallisen kaanonin. Kansanedustajien tekemät siteeraukset eivät ole sattumanvaraisia vaan ne perustuvat arvioon kirjan merkityksestä. Merkityksettömiin kirjoihin ei eduskuntakeskusteluissa viitata. Kansanedustajien siteeraukset voidaankin rinnastaa tieteen arviointikäytäntöön: mitä enemmän tiettyyn teokseen viitataan, sitä merkittävämmäksi se arvioidaan.

Suomen eduskunnan historiassa eniten on viitattu Raamattuun, Aleksis Kiven Seitsemään veljekseen, Väinö Linnan Tuntemattomaan sotilaaseen ja Urho Kekkosen Demokratian itsepuolustukseen. Myös jokaisella suomalaisella puolueella on ollut oma kirjallinen kaanoninsa, jota kansanedustajat ovat hyödyntäneet. Sosialidemokraattiset kansanedustajat ovat tyypillisesti viittaneet esimerkiksi Minna Canthiin, kokoomuslaiset J.L. Runebergiin.

Eduskuntakeskustelujen kirjaviittauksille tyypillistä on kaanonin muuttumattomuus ja

pysyvyys. Eduskuntaretoriikassa toistuvat viittaukset samoihin klassisiin teoksiin, joiden hallinta kuuluu poliittiseen sivistykseen. Ulkomaiseen kirjallisuuteen viitataan harvoin, marginaaliseen kirjallisuuteen vielä vähemmän. Suomalaisen koulutusjärjestelmän ja kansanedustajien sosiaalisen taustan muutokset heijastuvat luonnollisesti kirjojen käyttöön. Latinankieliset lainaukset, antiikin kertomukset ja tarinat, roomalaisen oikeuden periaatteet ovat esimerkiksi hävinneet nykyisistä täysistuntokeskusteluista, vaikka niitä käytettiin eduskuntaretoriikassa vielä 1980 – luvulla.

Lähteet

Eero Heinäluoman puhe Hämeenlinnassa Oma kieli 150 vuotta – tilaisuudessa 4.8. 2013.

Eduskunnan täysistuntopöytäkirjat 1917-2013.

Sosiaalidemokraattisen eduskuntaryhmän pöytäkirjat 1917- 1990.

Veteraanikansanedustajien haastattelut. Veteraanikansanedustajien muistitietoarkisto, Eduskunnan kirjasto.

I.K.L:n agitointitapa sisältäen Ohjeet puhujia varten. Työväen Arkiston IKL – kokoelma 329 (479).

Kirjallisuus:

Belfiore, Eleonora & Bennett, Oliver (2008) *The Social Impact of the Arts: An Intellectual History*. Basingstoke: Palgrave.

Dibattista, Denise (2004) *Legitimising and informative discourse in the Kosovo Debates in the British House of Commons and the Italian Chamber of Deputies* teoksessa *Cross-Cultural Perspectives on Parliamentary Discourse*, Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Hamilton, William Gerald (1808) *Parliamentary Logick: to which are Subjoined Two Speeches, delivered in the House of Commons of Ireland, and other Pieces*. London: C. and R. Baldwin.

Marcus, George & Neuman, Russel & Mackuen, Michael (2000) *Affective Intelligence and Political Judgment*. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

McKay, W. R. & Johnson, Charles W. (2010) *Parliament and Congress : Representation and Scrutiny in the Twenty-First Century*. Oxford: Oxford University Press.

Meany, John & Schuster, Kate (2002) *Art, argument and advocacy : mastering parliamentary debate*. New York (N.Y.) ; Amsterdam : International Debate Education Association.

Palonen, Kari (1997) *Kootut retoriikat;: esimerkkejä politiikan luennasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Sir Erskine May's *Parliamentary Practice* 1906. London: WM.Clowes & Sons.

Steiner, Ann (2012) *Bok, Litteratur och läsning som synonymer: Åsikter och yttranden om literature I riksdagen 2000-2010*. Lund: Statsvetenskaplig tidskrift 2012/3.

Varpio, Yrjö (2006) *Väinö Linnan elämä*. Helsinki: WSOY.